

Швец О.В.,
кандидат економічних наук, докторант,
Міжнародний університет бізнесу і права

Shvets Oleksandr,
PhD in Economics, Doctoral Student,
International University of Business and Law (Kherson)

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ: ОЦІНКА РІВНЯ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Швец О.В. Проблема безробіття в регіонах України: оцінка рівня та напрями її подолання. Безробіття є макроекономічною проблемою, яку формують такі чинники, як структурні зміни в економіці, зниження темпів економічного розвитку, науково-технічний прогрес, співвідношення цін на фактори виробництва, сезонні коливання виробництва, недостатній сукупний попит, інфляція, недосконале трудове законодавство, низький рівень професійної підготовки й перепідготовки, неналежний рівень програм зайнятості та демографічні процеси. Безробіття у сучасному світі є серйозною проблемою, складниками якої виступають різні чинники природно-ресурсного, біологічного, техніко-виробничого, економічного, соціально-культурного та управлінсько-регуляторного характеру. В Україні рівень безробіття визначають за методологією Міжнародної організації праці (МОП), а також за рівнем зареєстрованого безробіття. У дослідженні розглянуто динаміку кількості безробітних та показники безробіття в Україні та визначено, що рівень безробіття поступово знижується, проте є вищим порівняно із загальносвітовим. Серед чоловіків рівень безробіття вищий, аніж у жінок. Особливо високий рівень безробіття спостерігається серед молоді. Кількість безробітних віком 15-70 років у I півріччі 2017 р., порівняно з відповідним періодом 2016 р., збільшилася на 18,2 тис. осіб, або 1,1%, та становила 1,7 млн. осіб. Серед безробітних дві третини складали мешканці міських поселень (1,1 млн. осіб), решту – сільські жителі. Найвищий рівень безробіття (за методологією МОП) спостерігався серед молоді віком 15-24 роки, а найнижчий – серед осіб віком 50-59 років. Рівень зареєстрованого безробіття в середньому за I півріччя 2017 р. склав 2,3% від економічно активного населення працездатного віку. Найвищий рівень цього показника в зазначеному періоді спостерігався у Кіровоградській області, а найнижчий – у м. Києві тощо. Сьогодні вітчизняний ринок праці залишається у кризовому стані, потребує зміни, а також адаптації до світових стандартів. З огляду на це, в Україні повинна проходити активна державна політика, яка б знизилася до мінімуму його рівень, зокрема через: залучення населення до підприємницької діяльності та її фінансування; надання допомоги безробітним; проведення перепідготовки працівників, що втратили роботу; забезпечення стабільного фінансування; підвищення якості освіти, що дасть змогу отримувати у кінцевому результаті справжніх майстрів своєї справи; проведення ярмарок вакансій тощо.

Ключові слова: безробіття, ринок праці, рівень безробіття, наслідки безробіття, зайнятість, методологія МОП.

Швец О.В. Проблема безработицы в регионах Украины: оценка уровня и направления ее преодоления. Безработица является макроэкономической проблемой, которую формируют такие факторы, как структурные изменения в экономике, снижение темпов экономического развития, научно-технический прогресс, соотношение цен на факторы производства, сезонные колебания производства, недостаточный совокупный спрос, инфляция, несовершенное трудовое законодательство, низкий уровень профессиональной подготовки и переподготовки, ненадлежащий уровень программ занятости и демографические процессы. Безработица в современном мире является серьезной проблемой, составляющими которой выступают различные факторы природно-ресурсного, биологического, технико-производственного, экономического, социально-культурного и управленческо-регуляторного характера. В Украине уровень безработицы определяется по методологии Международной организации труда (МОТ), а также по уровню зарегистрированной безработицы. В исследовании рассмотрены динамику количества безработных и показатели безработицы в Украине и определено, что уровень безработицы постепенно снижается, однако выше по сравнению с общемировым. Среди мужчин уровень безработицы выше, чем у женщин. Особенно высокий уровень безработицы наблюдается среди молодежи. Количество безработных в возрасте 15-70 лет в I полугодии 2017 по сравнению с соответствующим периодом 2016 увеличилось на 18,2 тыс. Человек, или 1,1%, и составила 1700000. Человек. Среди безработных две трети составляли жители городских поселений (1100000. Человек), остальные – сельские жители. Самый высокий уровень безработицы (по методологии МОТ) наблюдался среди молодежи в возрасте 15-24 года, а самый низкий – среди лиц в возрасте 50-59 лет. Уровень зарегистрированной безработицы в среднем за I полугодие 2017 составил 2,3% от экономически активного

населення трудоспособного віку. Найвищий рівень цього показника в зазначеному періоді спостерігався в Кіровоградській області, а найнижчий – в м. Києві та ін. Сьогодні український ринок праці залишається в кризовому стані, потребує змін, а також адаптації до світових стандартів. Враховуючи це, в Україні повинна проводитися активна державна політика, спрямована на мінімізацію його рівня, зокрема через: залучення населення до підприємницької діяльності та її фінансування; надання допомоги безробітним; проведення перепідготовки працівників, втрачених роботу; забезпечення стабільного фінансування; підвищення якості освіти, що дозволить отримувати в кінцевому підсумку майстрів своєї справи; проведення ярмарків вакансій та інше.

Ключові слова: безробіття, ринок праці, рівень безробіття, наслідки безробіття, зайнятість, методологія МОТ.

Shvets Oleksandr. The problem of unemployment in the regions of Ukraine: assessment of the level and directions of its overcoming. Unemployment is a macroeconomic problem, which is shaped by factors such as structural changes in the economy, slowdown in economic development, scientific and technological progress, correlation of prices for factors of production, seasonal fluctuations of production, insufficient aggregate demand, inflation, imperfect labor legislation, low level of training, and retraining, inadequate employment programs and demographic processes. Unemployment in the modern world is a serious problem, the components of which are various factors of natural resource, biological, technical, industrial, economic, socio-cultural and managerial and regulatory nature. In Ukraine, the unemployment rate is determined according to the methodology of the International Labor Organization (ILO) and the registered unemployment rate. The study looks at the dynamics of the number of unemployed and the unemployment rates in Ukraine and determines that the unemployment rate is gradually decreasing, but is higher than the global average. Among men, the unemployment rate is higher than for women. Particularly high unemployment is observed among young people. The number of unemployed people aged 15-70 years in the first half of 2017, compared to the corresponding period of 2016, increased by 18.2 thousand persons, or 1.1%, and made up 1.7 million persons. Among the unemployed, two thirds were urban dwellers (1.1 million people), the rest were rural residents. The highest unemployment rate (according to the ILO methodology) was observed among young people aged 15-24 years, and the lowest among people aged 50-59 years. The registered unemployment rate in the first half of 2017 averaged 2.3% of the economically active population of working age. The highest level of this indicator in the indicated period was observed in the Kirovograd region, and the lowest – in the city of Kyiv and so on. Today, the domestic labor market remains in crisis, in need of change, as well as adaptation to world standards. Against this background, there should be an active state policy in Ukraine that would minimize its level, in particular by: engaging the population in business and financing it; providing assistance to the unemployed; retraining of employees who lost their jobs; ensuring stable financing; improving the quality of education that will enable the final masters to become true masters of their craft; holding job fairs and more.

Key words: unemployment, labor market, unemployment rate, consequences of unemployment, employment, ILO methodology.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Однією з найважливіших соціально-економічних проблем сучасного етапу розвитку України є безробіття. Це складне макроекономічне явище економічного життя. Економічна криза в Україні глибоко позначається на зайнятості в країні. Нині безробіття стає невід'ємним елементом життя України, що впливає не тільки на соціально-економічну, а й політичну ситуацію в державі. Воно залишається в центрі уваги і населення, і наукової громадськості, а також є однією з актуальних проблем у країні.

Безробіття є макроекономічною проблемою, яку формують такі чинники, як структурні зміни в економіці, зниження темпів економічного розвитку, науково-технічний прогрес, співвідношення цін на фактори виробництва, сезонні коливання виробництва, недостатній сукупний попит, інфляція, недосконале трудове законодавство, низький рівень професійної підготовки й перепідготовки, неналежний рівень програм зайнятості та демографічні процеси.

Безробіття потребує аналізу стану та причин, пошуку важелів його регулювання на науковій основі та із застосуванням дієвого закордонного досвіду.

Створення в Україні ринку праці, на якому б здійснювалося ефективне працевлаштування наявної робочої сили, дало б змогу вивести економіку нашої країни на новий рівень тощо.

Огляд (аналіз) останніх досліджень і публікацій з цієї проблеми, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Аналіз фундаментальних еволюційних підходів до вирішення проблем безробіття відображений у працях визначних учених: А. Сміта, Т. Мальтуса, Ф. Кене, Д. Рікардо, К. Маркса, Дж. Кейнса, М. Фрідмана, А. Пігу, А. Маршалла, А. Оукена, Г. Стендінга, Е. Лібанової, В. Петюха, В. Васильченка, Є. Качана, А. Колота та ін. Сучасну проблематику безробіття досліджено такими науковцями, як: М. Алле [1], Л.І. Безтелесна [2], Н.М. Зоярна [3], О.М. Каралюс [3], О.С. Пляшко [4], С.Е. Сардак [5], В.В. Лагодієнко [6], Т.А. Федотова [7] та ін.

Водночас, незважаючи на значну кількість досліджень, реальності ринку праці вимагають подальшого опрацювання методичних підходів аналізу проблеми безробіття та пошуку механізмів подолання його негативних наслідків.

Формулювання завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз стану та динаміки показників

безробіття в Україні за останні роки, дослідження структури безробітних за віковими групами, статтю й місцем проживання та пошук основних шляхів його подолання на основі зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. За визначенням Міжнародної організації праці (МОП) безробітними вважаються особи у віці 15-70 років (zareєстровані та незареєстровані в державній службі зайнятості), які одночасно задовольняють такі три умови: активно шукали роботу або намагалися організувати власну справу впродовж останніх чотирьох тижнів, що передували опитуванню; не мали роботи (прибуткового заняття); готові приступити до роботи впродовж двох найближчих тижнів [1]. У країнах зазвичай ця категорія адаптується у національному законодавстві. Наприклад, за Законом України «Про зайнятість населення» (2012 р.) безробіття трактується як «соціально-економічне явище, за якого частина осіб не має змоги реалізувати своє право на працю та отримання заробітної плати (винагороди) як джерела існування» [8].

Безробіття у сучасному світі є серйозною проблемою, складниками якої виступають різні чинники природно-ресурсного, біологічного, техніко-виробничого, економічного, соціально-культурного та управлінсько-регуляторного характеру. Зокрема, це: НТП, зниження темпів економічного розвитку, коливання кон'юнктури цін на чинники виробництва, сезонні коливання виробництва, недостатність сукупного попиту, рівень інфляції, недосконалість трудового законодавства, недостатній рівень професійної підготовки та перепідготовки трудових ресурсів, низький рівень програм зайнятості та деструкції у демографічних процесах.

В Україні рівень безробіття визначають за методологією Міжнародної організації праці (МОП), а також за рівнем zareєстрованого безробіття. Наведемо динаміку кількості безробітних та рівня безробіття в Україні за 2010- I півріччя 2017 рр. в табл. 1.

З огляду на наведені дані в Україні немає чіткої динаміки безробіття. Можна зазначити лише те, що за останні три роки кількість безробітних значно знизилася порівняно з 2014 р., коли кількість безробітних у віці 15-70 років та працездатного віку досягла мак-

симального значення та становила 1 847,6 тис. осіб та 1 847,1 тис. осіб відповідно. Найнижчим показник кількості безробітних був у 2013 р., а наступний різкий «стрибок» пояснюється кардинальною зміною політичної та економічної ситуації в країні.

Кількість безробітних (за методологією МОП) віком 15-70 років у I півріччі 2017 р., порівняно з відповідним періодом 2016р., збільшилася на 18,2 тис. осіб, або 1,1%, та становила 1,7 млн. осіб. Серед безробітних дві третини складали мешканці міських поселень (1,1 млн. осіб), решту – сільські жителі. Збільшення кількості безробітного населення віком 15-70 років відбулося за рахунок осіб працездатного віку (на 19,2 тис. осіб, або на 1,1 %).

Із загальної кількості безробітних 1,4 млн. осіб (81,7%) раніше працювали, а інші 0,3 млн. осіб шукали роботу вперше та не мали досвіду роботи. Серед останніх переважала молодь, яка була не працевлаштована після закінчення навчальних закладів. Зокрема, серед таких безробітних у I півріччі 2017р. частка осіб віком 15-24 роки складала 76,5%, віком 25-29 років – 21,8%. Більш як дві третини безробітних шукали роботу самостійно (69,1%), а решта зверталася за допомогою до державної служби зайнятості. Розподіл безробітного населення за способами пошуку роботи наведено в таблиці 2.

В Україні риси національного ринку праці характерні для країн із ринковою економікою, але мають і певні ознаки країн із трансформаційною економікою: високий рівень безробіття, асиметрична бідність населення, низька вага середнього класу, повільна динаміка зростання обсягу нових робочих місць. Важливе місце серед цих проблем посідає саме безробіття, яке з кожним роком набуває все більших масштабів майже серед усіх верств населення[9, 10].

Рівень безробіття населення (за методологією МОП) віком 15-70 років у цілому по Україні, порівняно з I півріччям 2016р., збільшився на 0,2 в.п. та становив 9,6% економічно активного населення зазначеного віку, а серед населення працездатного віку – 10,0%. Цей показник був вищим серед населення сільської місцевості (10,4%) порівняно з мешканцями міських поселень (9,2%).

На рівень безробіття населення (за методологією МОП) значною мірою впливає сезонність. Найвищий

Таблиця 1

Динаміка кількості безробітних та показників безробіття в Україні

Рік	Безробітне населення (за методологією МОП)			
	у віці 15-70 років		працездатного віку	
	всередньому, тис. осіб	у % до економічно активного населення відповідної вікової групи	всередньому, тис. осіб	у % до економічно активного населення відповідної вікової групи
2010	1 713,9	8,2	1 712,5	8,9
2011	1 661,9	8,0	1 660,9	8,7
2012	1 589,8	7,6	1 589,2	8,2
2013	1 510,4	7,3	1 510,3	7,8
2014	1 847,6	9,3	1 847,1	9,7
2015	1 654,7	9,1	1 654,0	9,5
2016	1 678,2	9,3	1 677,5	9,7
2017	1 709,7	9,5	1 697,3	9,9

Джерело: складено автором за даними [11]

Таблиця 2

Безробітне населення за статтю, місцем проживання та способами пошуку роботи в I півріччі 2017 року

	Усе населення	Жінки	Чоловіки	Міські поселення	Сільська місцевість
Безробітне населення у віці 15-70 років, усього, тис. осіб	1709,7	649,8	1059,9	1125,1	584,6
– з них особи, які шукали роботу, намагались організувати власну справу, тис. осіб	1689,8	642,3	1047,5	1117,1	572,7
– у тому числі за способами пошуку роботи, у відсотках до підсумку:					
через пресу (оголошення)	14,0	13,1	14,5	16,8	8,5
через Інтернет	14,9	15,9	14,2	19,0	6,9
особисті зв'язки	32,7	27,7	35,8	32,6	33,0
зверталися безпосередньо до адміністрації (роботодавця)	5,9	6,0	5,8	5,0	7,5
зверталися до державної служби зайнятості	30,9	36,8	27,3	24,9	42,7
зверталися до приватної фірми з працевлаштування	0,9	0,2	1,4	1,0	0,8
інше	0,7	0,3	1,0	0,7	0,6

Джерело: складено автором за даними [11]

Таблиця 3

Рівень безробіття населення (за методологією МОП) за статтю, місцем проживання та віковими групами(% до кількості економічно активного населення відповідної вікової групи)

Категорія	Усього	У тому числі за віковими групами, років							Праце- здатного віку
		15-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60-70	
І півріччя 2016р.									
Усе населення	9,4	23,1	11,6	9,4	8,1	7,3	7,6	0,2	9,8
жінки	7,5	19,6	9,4	8,9	7,0	5,7	5,3	–	7,8
чоловіки	11,1	25,6	13,2	9,8	9,0	9,0	9,9	0,4	11,5
міські поселення	9,0	22,5	10,9	8,7	7,9	7,3	7,6	0,3	9,3
сільська місцевість	10,4	23,9	13,1	11,5	8,5	7,4	7,6	0,1	10,9
І півріччя 2017р.									
Усе населення	9,6	17,8	11,4	10,5	9,6	8,6	7,7	0,0	10,0
жінки	7,7	14,9	9,5	9,0	8,7	6,7	5,7	–	8,0
чоловіки	11,3	19,9	12,7	11,7	10,3	10,6	9,6	0,1	11,7
міські поселення	9,2	16,5	10,8	10,2	9,4	9,0	6,8	0,1	9,5
сільська місцевість	10,4	19,5	12,5	11,5	10,0	7,9	9,5	–	10,9

Джерело: складено автором за даними [11]

рівень безробіття (за методологією МОП) спостерігався серед молоді віком 15-24 роки, а найнижчий – серед осіб віком 50-59 років (таблиця 3).

Слід зазначити, що рівень безробіття населення віком 15-70 років у мешканців сільської місцевості на 1,2 в.п. перевищував відповідний показник серед городян, а в чоловіків – на 3,6 в.п. від рівня безробіття жінок.

Зростання рівня безробіття спостерігалось у дванадцяти регіонах країни, а в решті цей показник скоротився.

Дані щодо безробіття населення (за методологією МОП) у регіональному розрізі наведені у таблиці 4.

Рівень безробіття населення працездатного віку (за методологією МОП) у 4,3 раза перевищував рівень зареєстрованого безробіття, розрахованого по відношенню до економічно активного населення працездатного віку (у жінок – у 3,2 раза, чоловіків – у 5,6 раза, міських поселеннях – у 5,3 раза, сільській місцевості – у 3,3 раза).

Слід зазначити, що у I півріччі 2017 р., порівняно з I півріччям 2016 р., у складі безробітних за причинами незайнятості відбулося збільшення питомої ваги осіб, що звільнені за власним бажанням, за угодою сторін (на 1,6 в.п.), вивільнені з економічних причин (на 1,4 в.п.), осіб, що мали сезонний характер роботи (на 1,0 в.п.), не зайняті через виконання домашніх (сімейних) обов'язків (на 0,5 в.п.) та демобілізовані з військової строкової служби (на 0,2 в.п.).

Водночас спостерігалось зменшення частки не працевлаштованих після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів (на 2,8 в.п.), звільнених у зв'язку із закінченням строку контракту або договору найму (на 1,3 в.п.), інших причин безробіття (на 0,4 в.п.) та звільнених за станом здоров'я, через оформлення пенсії (на 0,2 в.п.), (табл. 5).

У структурі безробітних за тривалістю пошуку роботи спостерігалось скорочення частки осіб, які шукали роботу до 9 місяців (на 6,1 в.п.). При цьому відбулося відповідне збільшення питомої ваги осіб, що

Таблиця 4

Безробітне населення (за методологією МОП) за регіонами України

Регіон	І півріччя 2016р.				І півріччя 2017р.			
	усього, у віці 15-70 років		з нього працездатного віку		усього, у віці 15-70 років		з нього працездатного віку	
	тис. осіб	у %	тис. осіб	у %	тис. осіб	у %	тис. осіб	у %
Україна	1691,5	9,4	1690,2	9,8	1709,7	9,6	1709,4	10,0
Вінницька	78,2	10,6	78,2	11,0	79,1	10,9	79,1	11,3
Волинська	51,2	12,0	51,2	12,1	53,0	12,7	53,0	12,8
Дніпропетровська	124,1	8,0	124,1	8,2	128,0	8,4	128,0	8,7
Донецька	124,2	14,2	124,2	14,7	125,0	14,5	125,0	15,0
Житомирська	67,6	11,9	67,6	12,5	63,5	11,3	63,5	11,8
Закарпатська	54,4	9,7	54,4	10,1	55,1	9,9	55,1	10,3
Запорізька	80,2	9,8	80,2	10,1	86,4	10,7	86,4	11,1
Івано-Франківська	53,6	9,0	53,6	9,5	52,7	8,8	52,7	9,4
Київська	52,4	6,6	52,4	6,7	51,0	6,4	51,0	6,5
Кіровоградська	53,1	12,3	53,1	12,7	52,4	12,2	52,4	12,5
Луганська	58,0	16,4	58,0	17,4	58,3	16,6	58,3	17,8
Львівська	91,9	8,1	91,9	8,3	89,5	7,9	89,5	8,0
Миколаївська	55,1	9,9	54,9	10,2	57,0	10,3	57,0	10,7
Одеська	62,3	5,8	62,3	6,0	75,7	7,1	75,7	7,3
Полтавська	84,6	13,1	84,6	13,4	77,8	12,0	77,8	12,2
Рівненська	59,0	11,0	59,0	12,1	59,3	11,3	59,3	12,4
Сумська	49,2	9,5	49,2	10,0	48,5	9,3	48,5	9,9
Тернопільська	51,8	11,3	51,8	11,6	55,6	12,3	55,6	12,6
Харківська	82,7	6,3	82,7	6,4	81,3	6,1	81,3	6,3
Херсонська	60,0	12,1	60,0	12,4	56,2	11,4	56,2	11,6
Хмельницька	53,8	9,5	53,8	9,8	53,5	9,4	53,5	9,7
Черкаська	60,5	10,6	60,5	10,8	59,5	10,4	59,5	10,6
Чернівецька	35,8	8,7	35,8	9,8	35,3	8,5	35,3	9,7
Чернігівська	55,9	11,7	55,9	12,2	54,2	11,3	54,2	11,9
м. Київ	91,9	6,3	90,8	6,7	101,8	7,0	101,5	7,5

Таблиця 5

Причини незайнятості безробітного населення (за методологією МОП)

Показник	І півріччя 2016 р.	І півріччя 2017 р.
Безробітне населення (за методологією МОП) у віці 15-70 років, %	100,0	100,0
у тому числі за причинами незайнятості		
• вивільнені з економічних причин	22,6	24,0
• звільнені за власним бажанням, за угодою сторін	31,4	33,0
• звільнені у зв'язку із закінченням строку контракту або договору найму	9,7	8,4
• не працевлаштовані після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів	14,3	11,5
• робота має сезонний характер	11,9	12,9
• не зайняті через виконання домашніх (сімейних) обов'язків тощо	3,5	4,0
• звільнений за станом здоров'я, через оформлення пенсії	1,8	1,6
• демобілізовані з військової строкової служби	0,5	0,7
• інші причини	4,3	3,9

шукали роботу від 9 місяців і більше. Унаслідок цього середня тривалість безробіття (за методологією МОП) збільшилася з 6 місяців у І півріччі 2016 р. до 7 місяців у І півріччі 2017 р.

Кількість економічно неактивного населення віком 15-70 років у І півріччі 2017 р. становила 11,0 млн. осіб, або більше третини всього населення цього віку. Кожен другий економічно неактивний був пенсіоне-

ром, кожен п'ятий – студентом, учнем або виконував домашні (сімейні) обов'язки.

До вищезазначеної категорії осіб відносяться незайняті особи працездатного віку, які припинили активні пошуки роботи, тому що втратили надію її знайти (зневірені), таті, які не знали, де і як шукати роботу, та переконані у відсутності підходящої роботи. Порівняно з показником за І півріччя 2016 р.

ця категорія осіб зменшилась на 0,4% та становила 182,5 тис. осіб, або 2,6% економічно неактивного населення працездатного віку. Остання категорія громадян за умови сприятливої кон'юнктури могла б запропонувати свою робочу силу на ринку праці, а отже, є потенціалом поповнення лав безробітних. З урахуванням таких громадян рівень безробіття населення працездатного віку (за методологією МОП) становив би 10,9% проти 10,0%.

За адміністративними даними державної служби зайнятості, статус безробітного впродовж I півріччя 2017р. мало 768,7 тис. осіб. Середньомісячна кількість зареєстрованих безробітних порівняно з I півріччям 2016р. зменшилась на 14,9% та становила в зазначеному періоді 393,7 тис. осіб, що складає 23,0% від кількості безробітних працездатного віку, визначених за методологією МОП. Серед зазначених безробітних більше половини (52,1%) становили жінки, 34,9% – молодь віком до 35 років.

Рівень зареєстрованого безробіття в середньому за I півріччя 2017р. склав 2,3% від економічно активного населення працездатного віку. Зазначений показник був вищий у жінок (2,5%), порівняно з чоловіками (2,1%), та сільського населення (3,3%), порівняно з міськими жителями (1,8%). Найвищий рівень цього показника в зазначеному періоді спостерігався у Кіровоградській області, а найнижчий – у м. Києві тощо.

Для формування умов національної економіки, за яких зростає рівень зайнятості за рахунок збільшення інвестицій (що відповідає постулатам системного підходу) вважаємо, варто звернутись до досвіду країн, які успішно створюють привабливе інвестиційне середовище, за рахунок чого оптимізуються процеси зайнятості та безробіття [12]. Так, на Восьмій Європейській регіональній зустрічі Міжнародної організації праці (МОП) були визначені шість напрямів, на яких повинні зосередитися уряди, роботодавці, працівники та МОП, а саме: забезпечення кредитних потоків та стимулювання попиту; поширення соціального захисту та політики зайнятості, особливо стосовно найбільш уразливих груп; підтримка продуктивних підприємств, особливо малих; забезпечення дотримання та просування основоположних принципів та прав у сфері праці; підтримка і збільшення допомоги задля розвитку та інших інвестиційних потоків до уразливих країн [13].

На саміті ЄС 2010 року були обговорені питання загальноєвропейського безробіття [11]. Виокремлено десять напрямів подолання проблеми:

1) намагатися забезпечити кожного робочим місцем, у поєднанні з перепідготовкою та за підтримки державного фінансування (у тому числі з Європейського соціального фонду);

2) заохочувати підприємництво та створювати робочих місць, наприклад, шляхом зниження пов'язаних із заробітною платою витрат на робочу силу і надання гарантій;

3) покращувати ефективності національних служб зайнятості шляхом надання інтенсивного консультування, навчання та пошуку роботи в перші тижні безробіття, особливо для молодих безробітних;

4) підвищувати якість навчання і стажування;

5) сприяти більшій відкритості ринків праці шляхом забезпечення стимулів до праці, ефективної активної політики на ринку праці та модернізації системи соціального захисту, що також призведе до більш повної інтеграції знедолених груп, включаючи інвалідів, низько кваліфікованих і мігрантів;

6) покращувати навички на всіх рівнях у навчанні, зокрема, надавати всім випускникам шкіл необхідні знання, щоб знайти роботу;

7) використовувати мобільність робочої сили у відповідності з попитом та пропозицією робочої сили;

8) визначати можливості для працевлаштування та покращувати навички прогнозування;

9) надавати безробітним і молодим людям змогу відкрити власний бізнес, наприклад, шляхом впровадження бізнес-навчання та підтримки стартового капіталу, або шляхом зниження чи усунення оподаткування;

10) передбачати та управляти реструктуризацією на основі взаємного навчання та обміну позитивним досвідом тощо.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У XXI ст. безробіття постає глобальною проблемою, тому що немає механізмів його подолання у світовому вимірі. В Україні та її регіонах проблематика безробіття також має місце. Сьогодні вітчизняний ринок праці залишається у кризовому стані, потребує зміни, а також адаптації до світових стандартів. У дослідженні розглянуто динаміку кількості безробітних та показники безробіття в Україні та визначено, що рівень безробіття поступово знижується, проте є вищим порівняно із загальносвітовим. Серед чоловіків рівень безробіття вищий, аніж у жінок. Особливо високий рівень безробіття спостерігається серед молоді.

І оскільки повністю вирішити цю проблему неможливо, то в Україні повинна проходити активна державна політика, яка б знизила до мінімуму його рівень. Можна виділити ряд основних напрямів, впровадження яких сприятиме зменшенню негативних соціально-економічних наслідків безробіття: залучення населення до підприємницької діяльності та її фінансування; надання допомоги безробітним; проведення перепідготовки працівників, що втратили роботу; забезпечення стабільного фінансування; підвищення якості освіти, щодасть змогу отримувати у кінцевому результаті справжніх майстрів своєї справи; проведення ярмарок вакансій тощо.

На нашу думку, лише системний підхід до вирішення даної проблеми зі стратегічно дієвими інструментами сформує середовище привабливе для інвестиційних вкладень, що призведе до позитивних зрушень на регіональних ринках праці України.

Список використаних джерел:

1. Алле М. Глобализация: разрушение условий занятости и экономического роста. Эмпирическая очевидность / пер. с фр. И.А. Егорова. Москва: ТЕИС, 2003. 314 с.
2. Безтелесна Л.І., Пляшко О.С. Конкуренітоспроможні людські ресурси: механізм забезпечення в національній економіці: монографія. Київ: Кондор-Видавництво, 2017. 184 с.
3. Зоярна Н.М., Каралюс О.М. Безробіття на селі: причини та шляхи подолання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. № 21. С. 176-178.
4. Пляшко О.С. Міжнародні підходи до оцінювання конкуренто-спроможності людських ресурсів: переваги та недоліки. *Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*, 2014. № 7. С. 462–469.
5. Сардак С.Е. Глобальна регуляторна система розвитку людських ресурсів: дис. ... д-ра ек. наук: 08.00.02; ДНУ ім. О. Гончара. Д., 2013. 586 с.
6. Лагодієнко В.В. Стан та перспективи розвитку зайнятості населення в аграрній сфері Миколаївської області. *Науково-виробничий журнал: Бізнес навігатор*. 2011. № 22. С. 5-11.
7. Федотова Т.А. Концепции занятости в национальной экономике. *Концепт*. 2017. Т. 31. С. 1326–1330. URL: <http://e-koncept.ru/2017/970280.htm> (дата звернення: 27.09.2019)
8. Закон України «Про зайнятості населення» № 5067 VI від 5 липня 2012 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> (дата звернення: 17.09.2019)
9. Skupskyi R.M., Melnychuk L.S., Shcherbata M.Y. Methodological aspects of labor potential use and regional demographic problems: Scientific bulletin of Polissia. – Chernihiv: ChNUT, 2017. № 1 (9). P. 103-109.
10. Кифяк В.І. Соціально-економічний аналіз безробіття в Україні. *Економіка й держава*. 2018. № 1. С. 100-103.
11. Офіційний сайт державної служби зайнятості України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list> (дата звернення: 11.10.2019)
12. Lagodiienko Volodymyr, Malanchuk Marina, Gayvoronska Inna and Sedikov Denys, 2019. Selection of criteria for key performance indicators by the matrix method. *International Journal of Mechanical Engineering & Technology (IJMET)* – Scopus Indexed. Volume: 10, Issue: 1, Pages: 1303-1311.
13. Sergii Lekar, Dmytro Shumeiko, Volodymyr Lagodiienko and Valerii Nemchenko, Construction of Bayesian Networks in Public Administration of the Economy. *International Journal of Civil Engineering and Technology*, 10(04), 2019, pp. 1379-1384.

References:

1. Alle M. (2003). Globalizatsiya: razrusheniye usloviy zanyatosti i ekonomicheskogo rosta. [Globalization: the destruction of employment conditions and economic growth]. Empirical evidence; per. with fr. I.A. Egorova: TEIS, 314 p.
2. Beztelesna L.I., Plyashko O.S. (2017) Konkurentospromozhnilyuds kiresursy: mekhanizm zabezpechennya v natsionalniy ekonomitsi: monohrafiya. [Competitive Human Resources: A Mechanism of Supply in the National Economy: Monograph] K.: Condor Publishing House, 184 p.
3. Zoyarna N.M., Karalyus O.M. (2011). Bezrobittya na seli: prychny ta shlyakhy podolannya. [Rural unemployment: causes and ways to overcome it.] *Scientific Bulletin of NLTU Ukraine*. № 21. P. 176-178.
4. Plyashko O.S. (2014). Mizhnarodni pidkhody do otsynyuvannya konkurento-spromozhnosti lyudsky khresursiv: perevahy ta nedoliky. [International approaches to assessing the competitiveness of human resources: advantages and disadvantages]. K: *Vadim Hetman National Economic University of Kiev*, 2014. № 7. P. 462-469.
5. Sardak S.E. (2013). Hlobalna rehulyatorna systema rozvytku lyudskykh resursiv: dys. ... d-raek. nauk: 08.00.02; DNUim. O. Honchara. D., 586 s.
6. Lagodiienko V.V. State and prospects of employment development in the agricultural sphere of Mykolaiv region. *Business navigator*. 2011. № 22. P. 5-11.
7. Fedotova T.A. (2017). Kontseptsii zanyatosti v natsional'noy ekonomike. [Concepts of employment in the national economy]. Concept. T. 31. P. 1326-1330. URL: <http://e-koncept.ru/2017/970280.htm> (accessed 27 September 2019)
8. Zakon Ukrayiny «Pro zaynyatist naseleenny» № 5067 VI vid 5 lypnya 2012 r. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> (accessed 17 September 2019)
9. Skupskyi R.M., Melnychuk L.S., Shcherbata M.Y. (2017). Methodological aspects of labor potential use and regional demographic problems: Scientific bulletin of Polissia. Chernihiv: ChNUT. 1 (9). P. 103-109.
10. Kyfyak V.I. (2018). Sotsialno-ekonomichnyy analiz bezrobittya v Ukrayini. [Socio-economic analysis of unemployment in Ukraine]. Economy and State. № 1. P. 100-103.
11. Official site of the State Employment Service of Ukraine [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.dcz.gov.ua/control/en/statdatacatalog/list> (accessed 11 October 2019)
12. Lagodiienko Volodymyr, Malanchuk Marina, Gayvoronska Inna and Sedikov Denys (2019). Selection of criteria for key performance indicators by the matrix method. *International Journal of Mechanical Engineering & Technology (IJMET)* – *Scopus Indexed*. Volume: 10, Issue:1, Pages: 1303-1311.
13. Sergii Lekar, Dmytro Shumeiko, Volodymyr Lagodiienko and Valerii Nemchenko (2019) Construction of Bayesian Networks in Public Administration of the Economy. *International Journal of Civil Engineering and Technology*, 10(04), 2019, pp. 1379-1384.